

Личкін О.І.
Черненко Н.О.

канд. економ. наук, доцент
Національний технічний університет України «КПІ»

ДО ПИТАННЯ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЧИННИКА СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

К ВОПРОСУ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА В ИСПОЛЬЗОВАНИИ ИННОВАЦИОННО- ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ФАКТОРА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ

TO THE ISSUE OF FOREIGN EXPERIENCE OF USING THE INNOVATIVE AND TECHNOLOGICAL FACTOR FOR THE SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT

В статті досліджено іноземний досвід використання «інноваційно-технологічного» чинника. На основі проведеного аналізу обґрунтована необхідність дотримання основ інноваційної стратегії задля стійкого розвитку економіки. Надані рекомендації щодо створення умов для розширення сфери та масштабів попиту, пропозицій і розповсюдження науково-технічних знань в країні, комерційного впровадження науково-технічних розробок у виробництво. Автори ставлять наголос, що в умовах техноглобалізму Україна повинна реалізовувати свої задекларовані наміри та прагнення, почавши із переходу до моделі так званої зеленої економіки (екологічно орієнтованої) у рамках інноваційної моделі розвитку. Авторами висвітлені аспекти фінансування інноваційних і науково-технологічних проєктів, всі висновки підтверджено фактичними даними міжнародних рейтингів та статистичними даними світових організацій. Розглянуті варіанти стратегій розвитку інноваційної діяльності. На основі цього надано рекомендації щодо удосконалення механізму інноваційного розвитку та представлені шляхи стимулювання інноваційної діяльності, що приведе до ефективної інноваційно-інвестиційної діяльності України та її подальшого співробітництва з країнами ЄС.

Ключові слова: інноваційно-технологічні чинники, стійкий розвиток, інноваційна модель розвитку, науково-технологічна політика.

В статье исследован иностранный опыт использования «инновационно – технологического» фактора. На основе проведенного анализа обоснована необходимость соблюдения основ инновационной стратегии для достижения устойчивого развития экономики. Представлены рекомендации по созданию условий для расширения сферы и масштабов спроса, предложения и распространения научно-технических знаний в стране, коммерческого внедрения научно-технических разработок в производство. Авторы ставят ударение на то, что в условиях техноглобализма Украина должна реализовывать свои задекларированные намерения и стремления, начав с перехода к модели так называемой «зеленой экономики» (экологически ориентированной) в рамках инновационной модели развития. Авторами рассмотрены аспекты финансирования инновационных и научно-технологических проектов, все выводы подтверждены фактическими данными международных рейтингов и статистическими данными мировых организаций. Рассмотрены варианты стратегий развития инновационной деятельности. На основе

этого даны рекомендації по совершенствованию механизма инновационного развития и представлены пути стимулирования инновационной деятельности, что приведет к эффективной инновационно-инвестиционной деятельности Украины и дальнейшего сотрудничества со странами ЕС.

Ключевые слова: инновационно-технологические факторы, устойчивое развитие, инновационная модель развития, научно-технологическая политика.

The foreign experience of using the innovative technological factor is investigated in the article. The steady development of economy sakes for the necessity of the observance some principles of innovative strategy, has been grounded by the basis of the conducted analysis. Recommendations for creating conditions for expanding the scope and scale of demand, supply and distribution of scientific and technological knowledge in the country, the commercial application of scientific and technical developments in production are given. In the conditions of technoglobalism, Ukraine must implement its declared intentions and aspirations to begin with the model of the green economy (environmentally oriented) in the framework of the innovative development model, the authors have emphasized. The aspects of financing the innovative and scientifically technological projects are broadly covered by the authors; all conclusions are confirmed by the evidence of the international ratings and statistics from international organizations. The various choices of the strategies the development's innovative activity, are considered. The recommendations about improvement, which based on the development's mechanism and the ways of the innovation's stimulation that could lead Ukraine to the effective innovation and investment activities are given, also it might give to Ukraine a chance of the further subsequent collaboration with the EU.

Keywords: innovation and technological factors, sustainable development, innovative model of development, science and technology policy.

Вступ. В Україні відсутній дієвий механізм інвестування масштабних технологічних змін. Державні науково-технічні програми часто не забезпечують досягнення конкретних кінцевих результатів. Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади не мають достатніх коштів для інноваційної трансформації відповідних галузей, а недержавні комерційні структури все ще не зацікавлені у здійсненні довгострокових проєктів, які б забезпечували базові технологічні зміни.

Різні аспекти інноваційної та інвестиційної політики досліджуються у наукових працях О.І. Амоши [14], Г.П. Андрєєвої [1], Н.І. Балдич [4], Т.В. Белаша [2], І. Ю. Бережної[3], В.Г.Бодрова[4,5], В.М. Гейця[14], В.Т. Прушківського[13], Д.М. Стеценка[15], В.П. Федоренко[16]. Огляд наукових робіт та досліджень вітчизняних і зарубіжних учених показав недостатність уваги до такого актуального питання, як інноваційно-інвестиційна політика, а саме використання інноваційно-технологічного чинника для стійкого та сталого розвитку економіки, що за сучасних реалій набуває особливої значимості, оскільки актуальним, постає завдання визначення напрямів та інструментів виходу з кризового стану, подальшого економічного розвитку, розробці заходів регулювання для досягнення позитивних зрушень в економічній системі й забезпечення сталого розвитку країни.

Для України давно назріла потреба впровадження такої інноваційної моделі розвитку національної економіки, яка б органічно поєднувала окремі складові науково-технологічного та стійкого розвитку для досягнення рівноважного співіснування природного середовища, держави і суспільства та виживання людства в цілому. Її ключовим компонентом є інноваційно-технологічна модель розвитку, яка має бути зорієнтована не стільки на задоволення економічних потреб суспільства, скільки на забезпечення збалансованого функціонування всієї соціо-еколого-економічної системи господарювання на основі впровадження енерго-, праце- та ресурсощадних технологічних розробок, екологічно сприятливих інноваційних продуктів та інших революційних новинок.

Досягнення цієї стратегічної мети потребує створення в Україні сприятливого інноваційного клімату та рішучих дій уряду, спрямованих насамперед на посилення конкуренції, захист прав інтелектуальної та промислової власності, розвиток інноваційно-технологічної інфраструктури, а також поліпшення фінансового середовища для підтримки інновацій і використання новітніх результатів досліджень та технологічних розробок.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення іноземного досвіду використання «інноваційно-технологічного» чинника для забезпечення стійкого розвитку економіки. Обґрунтування необхідності дотримання основ інноваційної стратегії та надати рекомендації щодо створення умов для розширення сфери та масштабів попиту, пропозицій і розповсюдження науково-технічних знань в країні, комерційного впровадження науково-технічних розробок у виробництво.

Методологія. Вирішення наукових завдань здійснювалось з використанням наступних методів дослідження: критичного аналізу при визначенні специфічних методів фінансового стимулювання інновацій; наукового узагальнення та систематизації при визначенні та групуванні інструментів стимулювання науково-технологічної діяльності. Результати дослідження, висновки та рекомендації обґрунтовано шляхом комплексного підходу.

Основні результати дослідження. На сьогодні існує широкий спектр податкових стимулів, які різняться як структурою, так і обсягом фінансової допомоги, що надається. До найбільш поширених стимулів належать [6]:

- надання податкового кредиту на приріст НДДКР;
- звільнення від сплати податку на певний строк (податкові канікули) для середніх та малих інноваційно-активних підприємств;
- зменшення чи повне звільнення від оподаткування коштів, спрямованих на створення венчурних інноваційних фондів;
- податкові преференції на доходи підприємств, які одержуються в результаті реалізації НДДКР;

- пільгове оподаткування інвестиційних вкладень у малий та середній інноваційний бізнес;
- прискорена амортизація, тощо.

При цьому кожна країна характеризується своїми специфічними методами фінансового стимулювання інновацій, які визначаються виходячи із соціально-економічної та інноваційної стратегії розвитку, економічної та політичної ситуації в країні, а також залежно від ефективного функціонування національної інноваційної системи, яка забезпечує можливість швидкого генерування та комерціалізації інноваційної продукції в кожен сферу народного господарства.

Одні й ті ж самі інструменти науково-технологічної політики та механізми їх застосування на практиці можуть бути вельми дієвими в одній країні та зовсім неефективні в інших. Так, за даними ОЕСР близько 20 країн світу крім фінансово-кредитних інструментів ефективно використовують податкові інструменти для заохочення приватного сектору збільшувати свої витрати на НДДКР, до того є деякі країни, які не є членами ОЕСР (к тому числі Китай), також адаптували та досить успішно застосовують їх для стимулювання інноваційного розвитку.

Із аналізу іноземного досвіду (XX століття в США, Німеччині та Китаю) та практики щодо заохочення науково-технологічного розвитку, для України, можна узагальнити деякі основні інструменти та виокремити першочергові напрямки підтримки й розвитку певних галузей в умовах економічної рецесії (табл. 1).

Зазвичай США та Китай застосовують комплексний підхід до стимулювання науково-технічної діяльності через спеціальні податкові інструменти та пряме державне фінансування промислових НДДКР, тим часом як Німеччина не є прихильниками такого підходу. Тобто, у зазначених країнах світу застосовуються різноманітні методи прямої та опосередкованої підтримки науково-технологічної сфери. Саме тому такі країни, маючи узгоджений та прозорий механізм стимулювання інноваційної діяльності, виходять у лідери світової економіки. [1, 394]

Деякі напрямки та складові моделі розвитку країни визначені Стратегією економічного та соціального розвитку України «Шляхом європейської інтеграції» на 2004-2016 роки, затвердженої Указом Президентом України від 28 квітня 2004 р. № 493/2004, і Концепцією науково-технологічного та інноваційного розвитку України, затвердженою Постановою Верховною Радою України ще 13 липня 1999 р. № 916-XIV. Визначений у Концепції науково-технологічного та інноваційного розвитку України підхід до реалізації національної інноваційної політики, на жаль, не був забезпечений належними обсягами фінансової підтримки наукових досліджень та технологічних розробок [2,3].

Таблиця 1

Узагальнена характеристика постійних та запланованих інструментів стимулювання науково-технологічної діяльності в США, Німеччині та Китаю

Країна	Основні діючі стимулюючі інструменти інноваційного розвитку	Додаткове стимулювання науково-технологічної сфери в умовах світової кризи
США	– пільгове оподаткування венчурних фірм (до 20%) – не підлягає оподаткуванню юридична форма ризикового капіталу – немає податку на оренду венчурних фірм – пільговий режим амортизації – інвестиційний податковий кредит (зменшує податок на прибуток від 6 до 10 % загальної вартості інвестицій в устаткування) – субсидування венчурного бізнесу на розширення ЗЕД	План Б. Обама передбачає: – податковий кредит на НДДКР зробити на постійній основі – збільшення державного фінансування науки (від 10 до 12%) – податкові знижки для малого інноваційного бізнесу – ліквідація податку на збільшення ринкової вартості капіталу для малих інноваційно-активних компаній – податкове стимулювання розроблення технологій альтернативної енергетики
НІМЕЧЧИНА	– дотації на підвищення кваліфікації науково-дослідного персоналу (на термін до 3-х років) – субсидування підприємств, що освоюють нову технологію – дотації малим і середнім підприємствам на інвестування в НДДКР – страхування кредитів – прискорена амортизація (30% вартості майна, що використовується для НДДКР) – пільгові кредити фірмам, що впроваджують ІКТ (до 15 р.)	Урядова стратегія інтернаціоналізації науки і дослідження передбачає: – посилення співпраці у сфері НДДКР – реалізація інноваційного потенціалу через кооперацію підприємств з науковими лабораторіями, університетами – посилення науково-дослідної співпраці з високорозвиненими країнами – збільшення видатків федерального бюджету на НДДКР на 3 млрд. євро (до 12 млрд. євро)
КИТАЙ	– пільговий податок на прибуток венчурних підприємств – податкова знижка на приватні інвестиції в НДДКР – пільгові кредити венчурним фондам	– збільшення витрат на підтримку малих підприємств, що задіяні в інноваційній діяльності через фінансування з державного інноваційного фонду – надання інвестиційним компаніям 150% знижки на НДДКР витрати, що забезпечили 10% зростання фінансування НДДКР порівняно з попереднім роком

Так, починаючи з 1991 р. в Україні жодного разу не була реалізована визначена ст. 34 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» норма щодо забезпечення державою прямого бюджетного фінансування науково-технічної діяльності в розмірі не менше від 1,7% відсотків ВВП

України. Типова щорічна цифра витрат на науку становила 0,3% - 0,5% ВВП, у наслідок чого наука могла відігравати у суспільстві переважно соціокультурну функцію. Економічна функція науки починається з обсягів фінансування, що перевищують від 0,9% ВВП, а критичним значенням вважається 2% ВВП [11]. З огляду вищезазначеного, практика податкового стимулювання науково-технологічної діяльності в Україні характеризується досить низьким використанням групи пільг інвестиційно-інноваційного та соціально-екологічного характеру. Здебільшого застосовуються інструменти для підтримки та поточного розвитку окремих сфер бізнесу (космічна галузь, авіа та автомобілебудування, металургія тощо).

Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» [10] основні види фінансового стимулювання науки та нових технологій подані в (табл. 2).

Таблиця 2

**Основні інструменти фінансової підтримки інноваційної діяльності
установлені законодавством України [10].**

Види фінансової підтримки науково-технічної (технологічної) діяльності	Види пільг у разі організування інноваційної діяльності
1. Повне безвідсоткове кредитування (на умовах інфляційної індексації) пріоритетних інноваційних проектів за кошти Державного бюджету України та кошти місцевих бюджетів. 2. Часткове (до 50%) безвідсоткове кредитування інноваційних проектів за кошти Державного бюджету України, і кошти місцевих бюджетів за умови залучення до фінансування проекту решти необхідних коштів виконавця проекту і (або) інших суб'єктів інноваційної діяльності. 3. Повна або часткова компенсація (за кошти Державного бюджету України та кошти місцевих бюджетів) відсотків, які сплатили суб'єкти інноваційної діяльності комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів. 4. Надання державних гарантій комерційним банкам, які здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів. 5. Майнове страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків.	1. 50% податку на прибуток і 50% податку на додану вартість залишаються в розпорядженні підприємства за умови, що виконання інноваційного проекту почнеться не пізніше ніж через півтора року від дати його державної реєстрації. 2. Інноваційним підприємствам дозволяється прискорена амортизація основних фондів і встановлюється щорічна норма прискореної амортизації основних фондів групи III у розмірі 20%. 3. Інноваційні підприємства сплачують земельний податок за ставкою в розмірі 50% від чинної ставки оподаткування.

Перелічені далі стимулюючі інструменти стосуються інноваційних підприємств, в яких частка інноваційної продукції становить не менше ніж 70% від загальної кількості продукції, або ж тих, що реалізують інноваційні проекти внесені в державний реєстр інноваційних проектів [5]. І хоч перелічені стимули й задекларовані та чітко прописані в Законах України, проте, нажаль, більшість із них в українській податковій системі повною мірою не реалізуються. Отже, маємо невтішний висновок того, що задекларований у Україні фінансовий інструментарій та стимули у своїй більшості є недієвими та недостатніми, що

підтверджується низькими рейтингами нашої країни за всіма показниками інноваційного розвитку економіки. Невід'ємною частиною державної інноваційної політики має стати створення умов для розширення сфери та масштабів розповсюдження науково-технічних знань та комерційного впровадження науково-технічних розробок у виробництво. Для цього має бути забезпечено [12]:

1) підвищення частки *витрат на науку* в державному бюджеті з метою розширення сфери науково-дослідних, дослідно-конструкторських розробок;

2) розвиток *фундаментальних досліджень*, оптимізація структури установ та господарюючих суб'єктів, що діють у науково-технічній сфері, формування методів сприяння інноваціям шляхом впровадження нових освітніх програм у науці, (підвищення кваліфікації кадрів) у виробництві, сфері послуг;

3) *створення інноваційних структур (інкубаторів)*, інформаційних та інфраструктурних підприємств, які сприяють впровадженню нових технологій у виробництво;

4) удосконалення організаційно-економічного механізму міжнародного *трансферу технологій* для зростання притоку іноземного капіталу, а також експорту вітчизняних технологій; сприяння розвитку винахідництва та забезпеченню надійного патентного захисту результатів прикладних науково-дослідних робіт в державі та за кордоном.

Отже, стимулювання інноваційної діяльності має забезпечуватися шляхом [8,9]:

1) застосування пільг для всього циклу інноваційного процесу для підвищення якості виробленої продукції;

2) диференціації розмірів податкових пільг залежно від активності в інноваційному процесі підприємств за умов щорічного збільшення (на 20-25%) витрат на науково-дослідні, дослідно-конструкторські роботи;

3) введення податкових пільг на ПДВ для наукових організацій, які входять до національної системи науково-технічної інформації. Звільнення від оподаткування частини прибутку, що спрямовується підприємствами до Державного або галузевих інноваційних фондів, фондів технологічного розвитку та реконструкції виробництва або місцевих фондів розвитку науки і технологій, а також на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт за різними програмами та проектами;

4) звільнення від податків, кошти наукових установ, діяльність яких здійснюється за рахунок державного бюджету та коштів, спрямованих на підвищення кваліфікації і перепідготовку наукових кадрів;

Провідні експерти ОЕСР вважають, що більшості країн світу, зокрема Україні, необхідно віддавати перевагу новим джерелам зростання, реалізації такої державної політики, яка скерована на створення сприятливих умов для виходу на траєкторію гармонійного зростання. Так, існують дві можливості для втілення цього в життя, на які потрібно звернути увагу, - це інновації та

екологічно орієнтована економіка. Тобто економічне зростання може і повинно відбуватися разом з подоланням екологічних проблем. Досягнення цього потрібно розпочати з реалізації концепції стійкого екологічно- орієнтованого, гармонійного зростання, яка має бути інтегрована в послідовну комплексну стратегію, що охоплює проблеми попиту і пропонування як на рівні національної економіки в цілому, так і на рівні окремих її секторів.

Саме тому з огляду на особливості сучасного етапу розвитку світового господарства в умовах техноглобалізму реалізовувати свої задекларовані наміри та прагнення Україна повинна, почавши із переходу до моделі так званої зеленої економіки (екологічно орієнтованої) у рамках інноваційної моделі розвитку. Це сприятиме посиленню національної економіки, підвищить її конкурентоспроможність у результаті здешевлення вартості вітчизняної продукції, збереження валюти в межах країни, забезпечення часткової зайнятості, а також зросте її роль у боротьбі із глобальними викликами людству. У рамках цього підходу передбачається широке використання різних механізмів, які охоплюють не тільки цінові інструменти і стимули для участі компаній в екологічно орієнтованій діяльності, але й державні закупівлі, фінансування фундаментальних досліджень тощо. Не менш важливими є також такі рекомендації щодо впровадження механізму переходу України до «зеленої» економіки в рамках інноваційної моделі розвитку [6,7]:

- Створення можливостей для прогресу в технологічній сфері, появи робочих місць і підвищення рівня професійних знань, навичок і компетенції робочої сили.

- Стимулювання екологічного споживання; розроблення інноваційних фінансових механізмів: «зелені» банки, держоблігації, гарантії за кредитами, послуги страхування тощо.

- Усунення бар'єрів у торгівлі екологічно чистими технологіями й послугами для поліпшення умов підприємницької діяльності та виходу на ринок нових компаній, які здебільшого сьогодні є джерелом радикальних інновацій; реформування екологічно шкідливих субсидій та перегляд «зелених» податків, зборів та схем торгівлі викидами.

- Проведення ефективною багатосторонньою співпраці в галузі науки, технологій та інновацій на міжнародному рівні.

Також у рамках переходу до «зеленої» економіки варто звернути увагу на рекомендації ООН, а саме: спеціальний звіт, відповідно до якого керівництво всіх країн пропонується офіційно проголосити та реалізувати «зелений» державний курс та розвивати такі напрями, як екологічний транспорт, упровадження інноваційних технологій, використовуючи альтернативні джерела енергії, екологічне будівництво і промисловість та ін.

Висновки. Для того щоб досягнути високого рівня інноваційності та конкурентоспроможності вітчизняної економіки, перелічені напрями розвитку науки і техніки мають стати не тільки пріоритетними, але й прогресивними з

позиції рівня значущості та ефективності їх реалізації у виробництві. Незважаючи на всі спроби представників державної влади підвищити науково-технологічний рівень у країні, сучасне становище інноваційної галузі в Україні залишається набагато гіршим, ніж у технологічно розвинених країнах. І хоч існують сьогодні правові, економічні та організаційні засади інноваційної діяльності в Україні, які регламентуються Конституцією України, низкою різних законів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері, проте українські реалії свідчать про те, що в умовах загострення міжнародної конкуренції вони недостатні. Необхідно в першу чергу виконувати та повністю реалізовувати, (а не ігнорувати) ті законодавчі норми, що стосуються активізації розвитку науково-технічної діяльності, поряд з удосконаленням інноваційної інфраструктури, підтримкою стабільної політико-економічної ситуації в країні та обраного курсу на інноваційний розвиток. В Україні необхідно сформувати свою систему ефективних інструментів державного стимулювання інноваційної діяльності, яка стимулюватиме підприємницькі структури до інноваційного та науково-технологічного розвитку. Уряд повинен розробити такі схеми податкових пільг, які створені відповідно до їхньої промислової структури, беручи до уваги різні фактори та чинники, які вміщують наявний обсяг фінансування витрат на технологічну та інноваційну діяльність у рамках національної економіки, установлену інноваційну культуру, політичні цілі.

Література:

1. Андреева Т. П. Україна: економічний і інвестиційний потенціал / Т. П. Андреева. Л.: Львівська комерційна академія, 2002. – 162 с..
2. Белаш Т.В. Зарубежный опыт государственного регулирования конкурентоспособности национальной экономики: [монография] / Т. В. Белаш. – Х: Норд плюс, 2000. – 191 с.
3. Бережна І.Ю. Теоретико-економічні підходи до обґрунтування змісту інвестиційного потенціалу / І.Ю. Бережна // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2010. – № 6. – С. 258-263.
4. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна політика : навч. посіб. / В. Г. Бодров, О. М. Сафронова, Н. І. Балдич. – К. : Академвидав, 2010. – 520 с.
5. Бодров В. Г. Інноваційно-інвестиційна модель сталого розвитку національної економіки : навч.-метод. матеріали / В. Г. Бодров, В. О. Гусев, В. Ф. Мартиненко. – К. : НАДУ, 2009. – 60 с.
6. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року [Текст] : [Постанова КМУ від 21 липня 2006 р. № 1001] : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
7. Отчет о конкурентоспособности регионов Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://competitiveukraine.org>
8. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
9. Офіційний сайт статистики ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.

10. Про інноваційну діяльність (Закон України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 36, ст.266)) – Режим доступу: <http://domik.ua/poleznoe/content-pro-innovacijnu-diyalnist-id207.html>

11. Офіційний сайт Transparency International Україна 2012-2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ti-ukraine.org/>.

12. Проект Стратегії інноваційного розвитку України на 2009-2018 роки та на період до 2039 року, підготовлений Державним агентством України з інвестицій та інновацій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=48722>

13. Прушківський В. Проблеми інвестиційної політики та інновацій національної економіки (економіко-екологічний аспект) / В.Г. Прушківський, Т. Г. Сиволап. – Економічний простір: Збірник наукових праць. - №47. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2011. – С. 115-123.

14. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави : нац. доп. / О. І. Амоша [та ін.] ; заг. ред. В. М. Гейць [та ін.] ; НАН України. Секція суспільних і гуманітарних наук. – К. : НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.

15. Стеченко Д.М. Інноваційні форми регіонального розвитку: навч. посібн. / Д.М. Стеченко. – К: Вища школа, 2002. – 254 с.

16 . Федоренко В. Г. Основи інвестиційно-інноваційної діяльності : навч. посіб. / за наук. ред. В. Г. Федоренко. – К. : Алерта, 2004. – 431 с. – Бібліогр. : С. 422-431.

References:

1. Andreeva T. P. (2002), *Ukraine: ekonomichnyj i investytsijnyj potentsial [Ukraine: economic and investment potential]*, L'vivs'ka komertsijna akademiia, Lviv, Ukraine, pp. 162.

2. Belash T. V.(2000), *Zarubezhnyj opyt hosudarstvennoho rehulyrovanyia konkurentosposobnosti natsyonal'noj ekonomyky [Foreign experience of government regulation of the competitiveness of the national economy]*, Nord plus, Ukraine, pp. 191.

3. Berezhna I.Y. (2010), *Theoretical approaches to the economic justification of the contents investment potential, Derzhava ta rehiony. Serii: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, no. 6, pp. 258-263.

4. Bodrov V. H. (2010), *Derzhavne rehuliuвання ekonomiky ta ekonomichna polityka [State regulation of the economy and economic policy]*, Akademvydav, Kyiv, Ukraine, pp. 520.

5. Bodrov V. H.(2009) *Innovatsijno-investytsijna model' staloho rozvytku natsional'noi ekonomiky [Innovation and investment model for sustainable development of the national economy]*, NADU, Kyiv, Ukraine, pp.60.

6. *Derzhavna strategiya regional'nogo rozvytku na period do 2015 roku [Tekst] : [Postanova KМУ vid 21 ly'pnya 2006 r. №1] : [Elektronny'j resurs]*. – Rezhy'm dostupu: <http://www.kmu.gov.ua>.

7. *Otchet o konkurentosposobnosti` regy'onov Ukray`nu [Elektronny'j resurs]*. – Rezhy'm dostupu: <http://competitiveukraine.org>

8. *Oficijny'j sajt Derzhavnogo komitetu staty'sty'ky` Ukrayiny` [Elektronny'j resurs]*. – Rezhy'm dostupu: <http://ukrstat.gov.ua>.

9. *Oficijny'j sajt staty'sty'ky` YeS [Elektronny'j resurs]*. – Rezhy'm dostupu: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.

10. Про інноваційну діяльність (Закон України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 36, ст.266)) – Режим доступу: <http://domik.ua/poleznoe/content-pro-innovacijnu-diyalnist-id207.html>

11. Офіційний сайт Transparency International Україна 2012-2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ti-ukraine.org/>

12. Proekt Strategiyi innovacijnogo rozvy`tku Ukrayiny` na 2009-2018 roky` ta na period do 2039 roku, pidgotovleny`j Derzhavny`m agentstvom Ukrayiny` z investy`cij ta innovacij. – Rezhy`m dostupu: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=48722>

13. Prushkivs'kyj V.H (2011), Problems investment policy and innovation of the national economy (economic and environmental aspects), Ekonomichnyj prostir: Zbirnyk naukovykh prats', Vol. 47, pp. 115-123.

14. Amosha O. I. and Hejts' V. M. (2009), Socio-Economic Situation in Ukraine: Implications for People and the State, NAN Ukrainy. Sektsiia suspil'nykh i humanitarnykh nauk, Kyiv, pp. 687.

15. Stechenko D.M. (2002), Innovacijni formy` regional`nogo rozvy`tku: navch. posibn. / D.M. Stechenko. – K: Vy`shha shkola, – pp. 254.

16. Fedorenko V. H. (2004), Osnovy investytsijno-innovatsijnoi diial'nosti : navch. posib. [Fundamentals of Investment and innovation,], Kyiv, Ukraine, pp. 431.